

วัดปากน้ำปี พ.ศ. ๒๔๙๗

วัดปากน้ำ ปี พ.ศ.๒๔๙๗

วัดปากน้ำภาษีเจริญภายใต้การนำของหลวงพ่อบุญมาโกศลเถร เจ้าอาวาสผู้กลับพลิกวัดปากน้ำ ซึ่งอยู่ในอาการทรมานทั้งในเรื่องการประพฤติปฏิบัติของพระภิกษุสามเณรย่อหย่อนในพระธรรมวินัย กับทั้งขาดการศึกษาเล่าเรียนตลอดทั้งในด้านเสนาสนะ สิ่งปลูกสร้างภายในพระอาราม อันอยู่ในลักษณะรกร้างไปด้วยพงหญ้า และชำรุดทรุดโทรมอยู่เป็นส่วนใหญ่ นั้น ให้พระภิกษุสามเณรกลับเข้าไปอยู่ในพระธรรมวินัยอันดีงามตลอดจนได้รับการศึกษาดีขึ้น เสนาสนะสิ่งปลูกสร้างที่ชำรุดทรุดโทรมก็ได้รับการซ่อมแซม ตกแต่ง และจัดสร้างขึ้นใหม่ ให้เป็นสถานที่เรียบร้อย เหมาะสมกับคำที่เรียกว่า “วัด” ตลอดมาตามกำลังทรัพย์และกำลังปัญญาของพระคุณท่านจะอำนวยให้ได้ มิได้มีการหยุดยั้งเลย นับตั้งแต่พระเดชพระคุณท่านได้เริ่มเข้าจำพรรษาเป็นเจ้าอาวาส สำนักวัดปากน้ำ ภาษีเจริญแต่ต้น มาจนปัจจุบันนี้วัดปากน้ำได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นโดยลำดับ และปรากฏว่าจะรุ่งเรืองยิ่งขึ้นอีกในอนาคตอันใกล้นี้ เพราะแม้ปัจจุบัน ยิ่งพระคุณท่านยิ่งลู่วัยชรายิ่งขึ้น การปฏิบัติบำรุงพระศาสนามิได้ย่อหย่อนลงแม้แต่น้อย ตรงกันข้ามพระเดชพระคุณท่านกลับฝึกฝนในอันจะทะนุบำรุงให้เจริญรุ่งเรืองให้ทันตาเห็นของท่านอยู่เสมอเป็นนิตย์ กิจการอันเป็นหลัก ๔ ประการตามพระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์นั้น ท่านคงยึดมั่นอยู่ในกมลสันดานของท่านอย่างแน่นแฟ้นจริงๆ ดังนั้นบรรดาพระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา ตลอด

ภาพถ่ายทางอากาศ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ.๒๔๙๙

จนกระทั่งเด็กศิษย์วัดทั้งหลาย ภายใต้บารมีของท่านคุ้มครองอยู่จึงได้รับผลจากการปฏิบัติศึกษาพระธรรมวินัยสมความปรารถนาดังที่ได้มีศรัทธาเข้ามาบรรพชาอุปสมบท ณ สำนักวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ตลอดจนได้รับความสุขในการบำเพ็ญปฏิบัติตามสมควรโดยถ้วนหน้า เพื่อให้ท่านผู้อ่านทราบ กิจการภายในสำนักวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ภายใต้การปกครองของพระเดชพระคุณท่านละเอียดถึถ้วนพอสสมควร จึงขอแถลงกิจการภายในสำนักวัดปากน้ำ ปี พ.ศ.๒๔๙๗ เป็นหัวข้อๆ ดังต่อไปนี้

๑. การปกครอง

ในด้านการปกครอง พระเดชพระคุณท่านบริหารงานสมควรที่นักปกครองทั้งหลายพึงยึดถือเป็นแนวปฏิบัติทีเดียว ท่านใช้หลักการบำบัตทุกข์บำรุงสุข แต่พระภิกษุสามเณรตลอดจนผู้ที่ได้อยู่ในความอุปการะ เช่น บิดาที่ตีปกครองบุตรหญิงชายอันเกิดแต่อ้อมอกของตน ให้ความกรุณาปรานีแก่ทุกๆ คน โดยทั่วหน้าสม่ำเสมอทั้งหมด ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ใครผิดว่าไปตามผิด ใครถูกก็ยกย่องชมเชยสั่งสอนผู้อยู่ในปกครองคนใดมีความทุกข์

เดือดร้อนต้องการรับความอุปการะจากท่าน ท่านเมตตาให้ความอุปการะช่วยขจัดปัดเป่าให้คลาย อันความกรุณาปรานีของท่านไม่เคยจะมีหมดสิ้นไปจากท่านเลยแม้แต่น้อย แม้แต่ผู้ที่ออกจากความปกครองของท่านไปแล้ว ท่านก็ไม่ละเว้น

ที่จะติดตามไต่ถามข่าวคราว เป็นห่วงเกรงว่าจะได้รับความทุกข์เดือดร้อนเกรงจะหลงลืมโอวาทคำสั่งสอนที่ดั่งาม ซึ่งท่านเคยกรุณาแนะนำสอนสั่งนั้นก็ในอาการทั้งหลายดังกล่าวแล้วนี้ ไม่เป็นอาการของบิดามิความเอ็นดูมีความรักต่อบุตรในอ้อมอกของตนดอกหรือ? เมื่อดังนี้บรรดาผู้ที่เป็นศิษย์และผู้ที่เคยอยู่ในความปกครองของท่านจึงติดปากติดคำเรียกสมญานามของท่านว่า “หลวงพ่อ” ทุกๆ คนไม่มีใครเลยจะเว้นกล่าวคำเช่นนั้น

๒. การศึกษา

ในด้านการศึกษาดังได้กล่าวแล้วในตอนต้นว่า แรกเมื่อท่านมาเป็นเจ้าอาวาสทำการปกครองวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ พระภิกษุสามเณรอยู่ในลักษณะย่อหย่อนต่อพระธรรมวินัยและไร้การศึกษาเสียเป็นส่วนใหญ่ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ที่เคร่งครัดในพระธรรมวินัยและรักการศึกษเป็นอย่างยิ่ง ผู้ที่อยู่ในปกครองของท่าน ท่านก็มีความประสงค์จะให้ทุกๆ คนไม่ว่าจะเป็นผู้ใดใครทั้งสิ้นต้องเจริญรอยตามท่านจะต้องศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ระดับตน ดังนั้นเมื่อท่านมาเป็นเจ้าอาวาส พระภิกษุสามเณรทุกรูปจำเป็นต้องศึกษาเล่าเรียนจริงๆ ผู้ใดรับจะเรียนในวิชาการสาขาใด ก็เลือกศึกษาเล่าเรียนได้ตามแต่อัธยาศัย ข้อสำคัญต้องเรียนจริงๆ เรียนให้มีความรู้จนใช้ประโยชน์จากความรู้นั้นๆ ได้ ในชั้นแรกเมื่อท่านมาเป็นเจ้าอาวาสปรากฏว่ามีภิกษุจำพรรษาอยู่เพียง ๑๓ รูปเท่านั้น ทั้งนี้เห็นจะเนื่องจากมีผู้เห็นว่าการอุปสมบท

คณะพระภิกษุสามเณร วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ปี พ.ศ.๒๔๙๗

ที่วัดปากน้ำภาษีเจริญครั้งกระนั้น ไม่ได้รับการศึกษาเล่าเรียนอะไร จึงขาดผู้นิยมที่จะบวชเรียนในสำนักนี้ แต่ในตอนต่อมาเมื่อพระคุณท่านปรับปรุงให้มีการศึกษาดีขึ้นโดยลำดับ จึงมีผู้นิยมมาอุปสมบทและจำพรรษาที่วัดปากน้ำภาษีเจริญมีจำนวนมากขึ้นโดยลำดับ (ซึ่งใน พ.ศ.๒๔๙๗ มีพระภิกษุจำพรรษาถึง ๒๒๕ รูป สามเณร ๒๐๕ รูป อุบาสิกาประมาณ ๔๐๐ คน และศิษย์วัด ๕๐ คน) การปรับปรุงการศึกษาอย่างจริงจังของพระคุณท่านนั่นเอง ในปี พ.ศ.๒๔๙๐ วัดปากน้ำภาษีเจริญจึงได้รับยกย่องให้เป็นสำนักเรียนโดยตรง

การศึกษาของสำนักวัดปากน้ำภาษีเจริญได้จัดแบ่งแผนการศึกษาดังนี้

๑.แผนกคันถธุระ จัดให้มีการสอนภาษาบาลี นักธรรม ธรรมศึกษาและสามัญศึกษา ทุกสาขาวิชาโดยจัดให้มีครูประจำทำการสอน

แผนกนักธรรมและธรรมศึกษา มีการศึกษาตั้งแต่ชั้นตรีถึงชั้นเอก

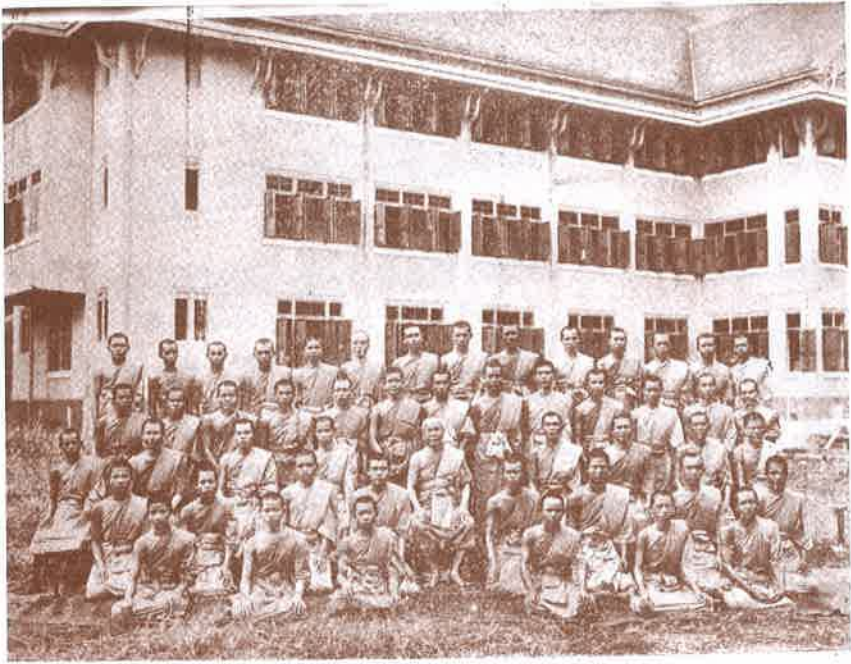

คณะอุบาสิกา (แม่ชี) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ปี พ.ศ.๒๔๙๗

หลวงพ่อดปากน้ำ มอบหมาย
ให้พระครูปัญญาภิรติ ปกครอง
ดูแลเด็กวัด

พระภิกษุบวชใหม่ ปี พ.ศ.๒๔๙๗

พระภิกษุบวชใหม่ ปี พ.ศ.๒๔๙๖

พระมหาเปรียญ วัดปากน้ำ ปี พ.ศ.๒๔๙๗

จัดครูสอนประจำแผนกละ ๓ รูปทุกชั้น การศึกษามีระเบียบไว้ว่า นักศึกษาทุกคนจะต้องรับการศึกษาเป็นเวลายาวนาน ๖ เดือน เป็นอย่างน้อยทุกชั้น เมื่อศึกษาครบกำหนดเวลาและตามหลักสูตรแล้ว นักศึกษาจะต้องผ่านการสอบคัดเลือกของสนามวัดเสียก่อน เพื่อคณะกรรมการสนามวัดสอบวัดความรู้เห็นสมควรส่งเข้าสอบสนามหลวงต่อไป

สถิติยอดรวมจำนวนนักศึกษาซึ่งสอบนักธรรมและธรรมศึกษา ของนักศึกษาสำนักวัดปากน้ำภาษีเจริญ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๐ จนถึงปัจจุบันนี้ มีดังนี้:-

นักธรรมตรี	๓๖	รูป
ธรรมศึกษาตรี	๒๑	คน
นักธรรมโท	๑๐๓	รูป
ธรรมศึกษาโท	๑๓	คน

นักธรรมเอก ๔๗ รูป
 ธรรมศึกษาเอก ๔ คน
 รวมทั้งสิ้น ๒๖๔ รูป/คน

- แผนกภาษาบาลี ได้จัดครูทำการสอนเป็นประจำตั้งแต่ชั้นไวยากรณ์ จนถึงประโยค ป.๖ ส่วนประโยคสูงจากนี้ สำนักวัดปากน้ำยังขาดครูผู้ทรง วิทยาคณ จำต้องส่งไปรับการศึกษาจากสำนักศึกษาอื่นเช่น วัดเบญจมบพิตร เป็นต้น การศึกษาแผนกบาลีได้เจริญขึ้นเป็นลำดับมา ดังสถิติยอดจำนวนนัก ศึกษาซึ่งสอบได้เปรียญตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๔๙๐ เป็นต้นมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๔๙๖ มีดังนี้

ประโยค ป.๖.								รวม
พ.ศ.	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	
๒๔๙๐	๓	๒	-	-	๑	-	-	๖
๒๔๙๑	๒	๒	๑	๑	-	-	-	๖
๒๔๙๒	๖	๒	-	-	-	๑	-	๙
๒๔๙๓	๒	๒	๑	๑	-	-	-	๖
๒๔๙๔	๓๓	๒	๑	๑	-	-	-	๓๗
๒๔๙๕	๑๓	๑๒	-	-	-	-	-	๒๕
๒๔๙๖	๑๕	๑๘	๘	๘	๓	-	-	๕๒
รวมทั้งสิ้น	๗๔	๔๐	๑๑	๑๑	๔	๑	-	๑๑๐

- แผนกสามัญศึกษา ได้เปิดการศึกษาวีธีลัดชั้น ม.๓ และ ม.๖ ขึ้นเพื่อ นักเรียนมีความรู้พอ ก็ขอให้เข้าสมัครสอบเทียบวิทยฐานะของกระทรวง ธรรมการตามปีการศึกษา (ไม่มีสถิติแน่นอน)

สถิติของสำนักเรียนวัดปากน้ำสอนได้ ณ สนามหลวง ตั้งแต่ พ.ศ. 2498 ถึง 2507														
พ.ศ.	ภิกษุ สามเณร	นักธรรม ตรี	นักธรรม โท	นักธรรม เอก	ประโยชน์ 3	ประโยชน์ 4	ประโยชน์ 5	ประโยชน์ 6	ประโยชน์ 7	ประโยชน์ 8	ประโยชน์ 9	รวม ศึกษาศรี	รวม ศึกษาโท	รวม ได้ทั้ง หมด
2498	576	32	41	22	30	20	3	3	-	-	-	7	7	166
2499	650	35	58	51	26	33	10	-	3	-	-	8	-	222
2500	562	33	41	16	44	19	17	11	-	-1	-	14	6	202
2501	562	18	24	42	39	38	13	5	3	-	1	4	3	190
2502	438	15	29	10	29	28	23	6	4	1	-	7	1	155
2503	435	6	10	39	16	20	14	1	4	1	-	-	-	101
2504	332	12	2	23	4	20	14	1	-	-	2	3	-	91
2505	327	5	6	14	6	2	7	-	-	1	-	4	-	47
2506	378	8	14	7	21	2	8	3	1	-	-	-	6	70
2507	401	-	-	-	12	12	5	-	-	1	-	-	-	30

ชั้นบาลีไวยากรณ์ ตอนต้น ก.

ชั้นบาลีไวยากรณ์ ตอนปลาย

ชั้นเปรียญ ๖ ประโยค

ชั้นธรรมบท กองหนึ่ง

นักธรรม ชั้นเอก

ธรรมศึกษา ชั้นตรี

ธรรมศึกษา ชั้นโท

ชั้นบาลีไวยากรณ์ ตอนต้น

ชั้นประโยค ป.๖.สาม

๒.แผนกวิปัสสนาธุระ วิชาวิปัสสนากรรมฐาน เป็นวิชาที่พระเดชพระคุณหลวงปู่ได้ทำการศึกษาค้นคว้ามาตั้งแต่ท่านเริ่มอุปสมบท คือนับตั้งแต่พระคุณท่านมีอายุ ๒๒ ปีเป็นต้นมา ถึงปี พ.ศ.๒๔๙๗ รวมเป็นเวลา ๔๔ ปีเศษแล้ว การค้นคว้าของท่านกว่าจะได้พบเห็นของจริงของแท้ซึ่งท่านได้วางเป็นตำหรับตำราเพื่อใช้ทำการสอนนี้ ท่านต้องใช้ความเพียรขนาดทอดชีวิตทีเดียว เป็นตำหรับตำราอันเกี่ยวแก่การหลุดพ้นทางจิต ซึ่งเรียกว่า “เจโตวิมุตติ” ตำราที่ท่านรวบรวมและวางแบบปฏิบัตินี้นับว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุด กล่าวคือ เป็นแบบที่ทำให้ผู้รับการอบรมมีโอกาสเจริญสมาธิและวิปัสสนาพร้อมไปในตัว ขณะเดียวกันผู้รับการฝึกอบรม จะได้รับการสอนให้มีสมาธิ เพื่อให้จิตมีสภาพตั้งมั่น อ่อนโยน ควรแก่จะดำเนินการในขั้นต่อไป ในขั้นต่อไปจึงให้ฝึกน้อมจิตไปเพื่อเจริญวิปัสสนา วิธีนี้เป็นวิธีที่ได้ผลเร็วทั้งๆ ที่ยังไม่เคยฝึกในด้านสมาธิมาก่อนเลย การเจริญวิปัสสนากรรมฐานตามแบบปฏิบัติของพระเดชพระคุณท่าน เป็นแบบที่ผู้รับการศึกษอบรมเข้าใจได้ง่ายและได้ผลดีย่างยิ่ง ทั้งผู้จะรับการศึกษอบรมก็ได้จำกัดเพศจำกัดวัย และไม่ขัดต่อการดำเนินอาชีพของแต่ละบุคคลประการใดๆ ทั้งผู้ปฏิบัติทุกคนย่อมได้รับผลตามควรแก่การปฏิบัติอยู่เสมอ

วิชาแผนกนี้พระเดชพระคุณท่านได้ทำการอบรมสั่งสอนศิษย์มาเป็นเวลา ๓๔ ปีเศษแล้ว มีผู้รับการศึกษากว่าแสนคน ในจำนวนนี้มีผู้ที่ได้รู้และเห็นธรรมที่เรียกว่า “ได้ธรรมกาย” นับเป็นจำนวนหมื่น การสอนวิชานี้พระเดชพระคุณท่านสอนแก่ศิษย์ซึ่งได้ธรรมกายแล้วเป็นการเพิ่มเติมในวิชาขั้นสูงเป็นประจำทุกๆ วัน ส่วนการอบรมสั่งสอนพระภิกษุสามเณรและอุบาสกอุบาสิกาที่ยังมิได้ธรรมกาย พระคุณท่านได้จัดอาจารย์ผู้ได้ธรรมกายที่เชี่ยวชาญ แล้วทำการอบรมสั่งสอนนักศึกษาวิชาแขนงนี้เป็นประจำในวัดทุกๆ วัน

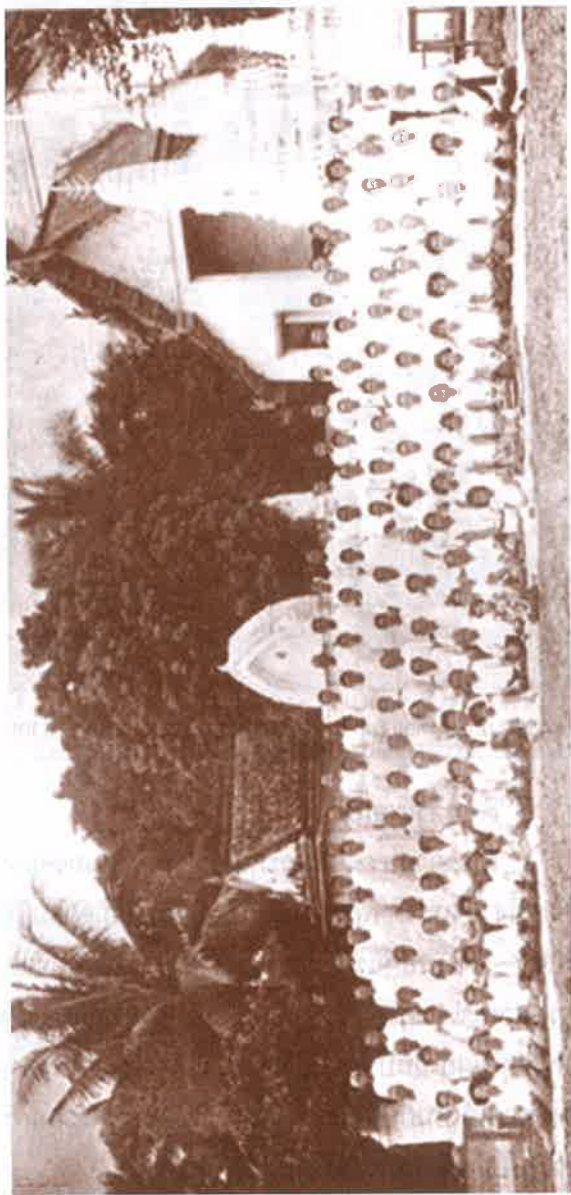

ครูทพชนวามายเนนทพ แกน ! ๙ เชนจวงยู มนบง

ภาพบน แถวยีน (จากซ้ายมือ) คุณยายเชื้อ, แม่ชีญาณี ศิริโหวหาร, แม่ชีมะลิ จันทร์อาจ, คุณนายเพี้ยน ปาละวัฒน์, คุณฉลวย สมบัติสุข, คุณสมทรง สุตสาคร, คุณตรีธา เปี่ยมชำ, คุณเนาวรัตน์ หิรัญรัตน์, คุณแม่ ศิริธรรมรักษ์

แถวนัง (จากซ้ายมือ) แม่ชีทองสุข ลำแดงปัน, แม่ชีณอม อาสวีย์, คุณยายไข่ ชัยพาณิชย์, คุณแม่ท้วม หุตานุกรม, คุณนายเลียบ ลิกาจนานันท์ (วงศ์ขุนไช้) , คุณแม่ส้มเงิน บุรารักษ์, คุณยายปุก มียประเสริฐ

นอกจากนี้ยังมีแม่ชีที่ทำวิชาชีพในโรงงานแต่ไม่ได้เปิดสอนธรรมกาย อาทิ , แม่ชีชั้น จอมทอง, แม่ชีเรียร์ วีรสวัสดิ์, แม่ชีจันทร์ ขนบกยูง, แม่ชีสมจิตร, แม่ชีจริยา, แม่ชีนาถ, คุณยายเชื้อ, คุณป้าทุม, แม่ชีริมภา ไพริค้ำฉาย, แม่ชีทวีพร เลียบประเสริฐ

คณะอุปาลิกาที่ได้ธรรมกาย ๑๒๐ คน ในปี พ.ศ.๒๕๓๗

คณะพระภิกษุที่ได้ธรรมกาย และครูที่สอนธรรมกายในวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ปี พ.ศ.๒๔๙๗

๓. การเผยแผ่

เนื่องจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อบุญเป็นองค์ธรรมกถึกที่แสดงธรรมเป็นที่ซาบซึ้ง ซึ่งบรรดาพุทธศาสนิกชนส่วนมากมีความนิยมในรสพระธรรมที่ท่านแสดง ดังนั้นถึงแม้สังฆารของท่านจะอยู่ในวัยชราแล้วก็ตาม ในวันธรรมสวนะและวันอาทิตย์ เวลา ๐๙.๐๐ น. ท่านจะลงแสดงพระธรรมเทศนาในพระอุโบสถเป็นประจำมิได้ขาด นอกจากจะมีเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถจะลงแสดงเองได้เป็นบางครั้งคราว นั้นแหละพระคุณท่านจึงจะจัดให้พระธรรมกถึกรูปอื่นแสดงพระธรรมเทศนาแทนท่าน

การเผยแผ่พระศาสนาโดยการแสดงพระธรรมเทศนานั้น ท่านแบ่ง

การแสดงเป็น ๒ ทาง คือ ทางปริยัติ และทางปฏิบัติ

สำหรับการแสดงพระธรรมเทศนาทางปริยัตินั้น นอกจากท่านจะเป็นผู้แสดงเองแล้ว ท่านได้จัดให้พระภิกษุสามเณรหัดทำการเทศนาปฏิภาณองค์เดียวบ้างหัดเทศน์ปลุกจิตวิไล ๒-๓ ธรรมาสันบ้าง แล้วจัดให้ทำการแสดงพระธรรมเทศนา ณ ศาลาการเปรียญตลอดฤดูเข้าพรรษา จากการหัดนี้เองปรากฏว่าพระภิกษุสามเณรของสำนักวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ มีจำนวนหลายรูปได้เป็นองค์พระธรรมกถึกที่สามารถ ถึงกับมีผู้อารธนาไปแสดงพระธรรมเทศนานอกสำนักอยู่เสมอๆ

สำหรับการแสดงพระธรรมเทศนาทางปฏิบัติ นั้น โดยเฉพาะในสำนักแล้วในวันพฤหัสบดีทุกวัน พระเดชพระคุณท่านจะลงแสดงพระธรรมเทศนา และสอนภาคปฏิบัติจริงโดยตนเอง ณ ศาลาการเปรียญเป็นประจำ เท่าที่ปรากฏมาแล้วทุกครั้งที่แสดงพระธรรมเทศนาและสอนภาคปฏิบัติ จะมีพระภิกษุสามเณรจากสำนักอื่นตลอดจนอุบาสกอุบาสิกา มาฟังพระธรรมเทศนา และรับการสอนภาคปฏิบัติอย่างคับคั่งเสมอทุกๆ วันพฤหัสบดี สำหรับการแสดงพระธรรมเทศนา ณ ศาลาการเปรียญประจำวันพฤหัสบดีนี้ พระคุณท่านถือเป็นกิจวัตรปฏิบัติของท่าน พระคุณท่านไม่ยอมขาดเลย เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยจริงๆ เท่านั้นจึงจะยอมให้ขาด เท่าที่ปรากฏในปีหนึ่งท่านเคยขาดการนี้ไม่เกิน ๓ ครั้ง

การสอนภาคปฏิบัติ นอกสำนัก พระคุณท่านได้จัดพระภิกษุและอุบาสิกาที่ได้ธรรมกาย มีความเชี่ยวชาญแล้วให้จาริกไปสอนยังสำนักต่างๆ ที่มีผู้ขอรับรองมา โดยเฉพาะในฤดูเข้าพรรษามีเจ้าสำนักอื่นๆ ขอ

มามากมาย และมักมีประจำอยู่ทุกๆ ปี ส่วนสำนักสอนธรรมภาคปฏิบัติที่ตั้งประจำขณะนี้ก็มีตั้งประจำที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นต้น ฯลฯ

ในการเผยแพร่พระศาสนาในภาคปฏิบัตินี้ สำนักวัดปากน้ำภาษีเจริญ ได้จัดพิมพ์หนังสือคู่มือสมภารและทางมรรคผล แจกแก่พุทธศาสนิกชนผู้ใคร่ปฏิบัติในประเทศไทยไปหลายแสนฉบับแล้ว ทั้งนี้ย่อมเป็นการแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า แบบปฏิบัติในภาควิชาวิปัสสนาธุระของสำนักวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ อยู่ในความเคารพนับถือจากบรรดาชาวพุทธผู้มีใช้น้อยเลย

การเผยแพร่ในต่างประเทศ พระเดชพระคุณท่านได้จัดส่ง สุตเวทิกิษุ (ใหญ่ เหล่าโกมล) ออกไปจนถึงประเทศอังกฤษ และ ณ ประเทศอังกฤษนี้เองศาสตราจารย์ชาติอังกฤษ วิลเลียม ออร์กัสต์ เบอร์เฟลด์ มีจิตเลื่อมใส และได้เห็นธรรมตามแบบปฏิบัติของสำนักวัดปากน้ำ ถึงกับติดตามเข้ามาขอรับการอุปสมบทเป็นพระภิกษุในประเทศไทย และเป็นพระภิกษุชาวอังกฤษรูปแรกที่ทำ การอุปสมบท ณ สำนักวัดปากน้ำภาษีเจริญ ดังที่ทราบกันอยู่เป็นอย่างดีแล้ว และเมื่อ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗ กปิลวฑฺฒ กิษุ (ศาสตราจารย์ วิลเลียม ออร์กัสต์ เบอร์เฟลด์) ได้เดินทางกลับไปประเทศอังกฤษ เพื่อทำการเผยแพร่พระพุทธศาสนาอีกครั้งหนึ่ง และกำลังตั้งใจคอยพวก

หลวงพ่อดสงพระอาจารย์แอบ
ไปเป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ จ.สงขลา

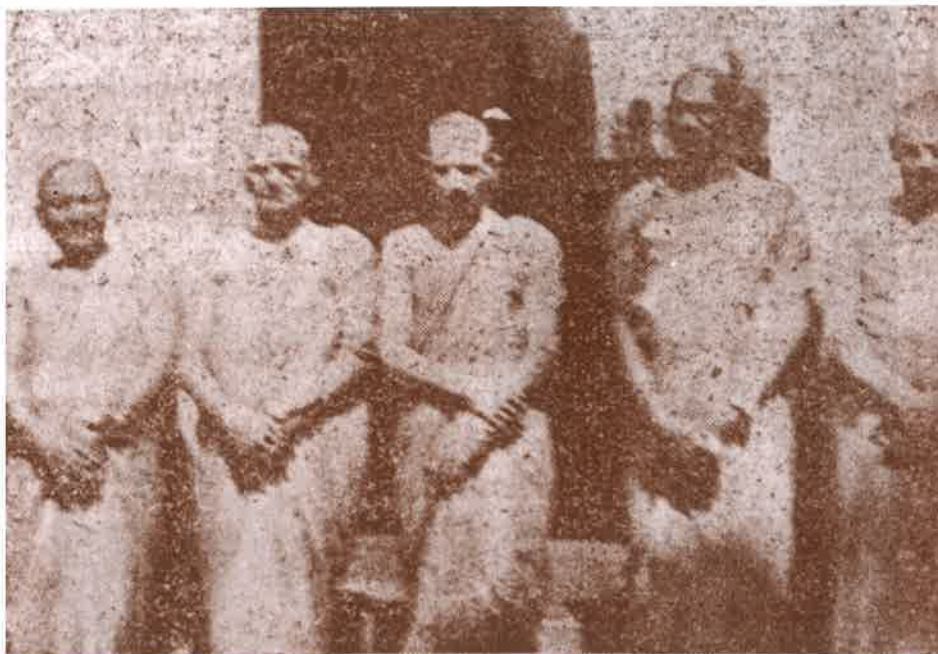

พระวิลเลียม ออร์กัสต์ เบอร์เฟลด์

ภาพการบวชอภิลาชน ภิภษ
ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ธนบุรี
ปี พ.ศ.๒๔๙๗

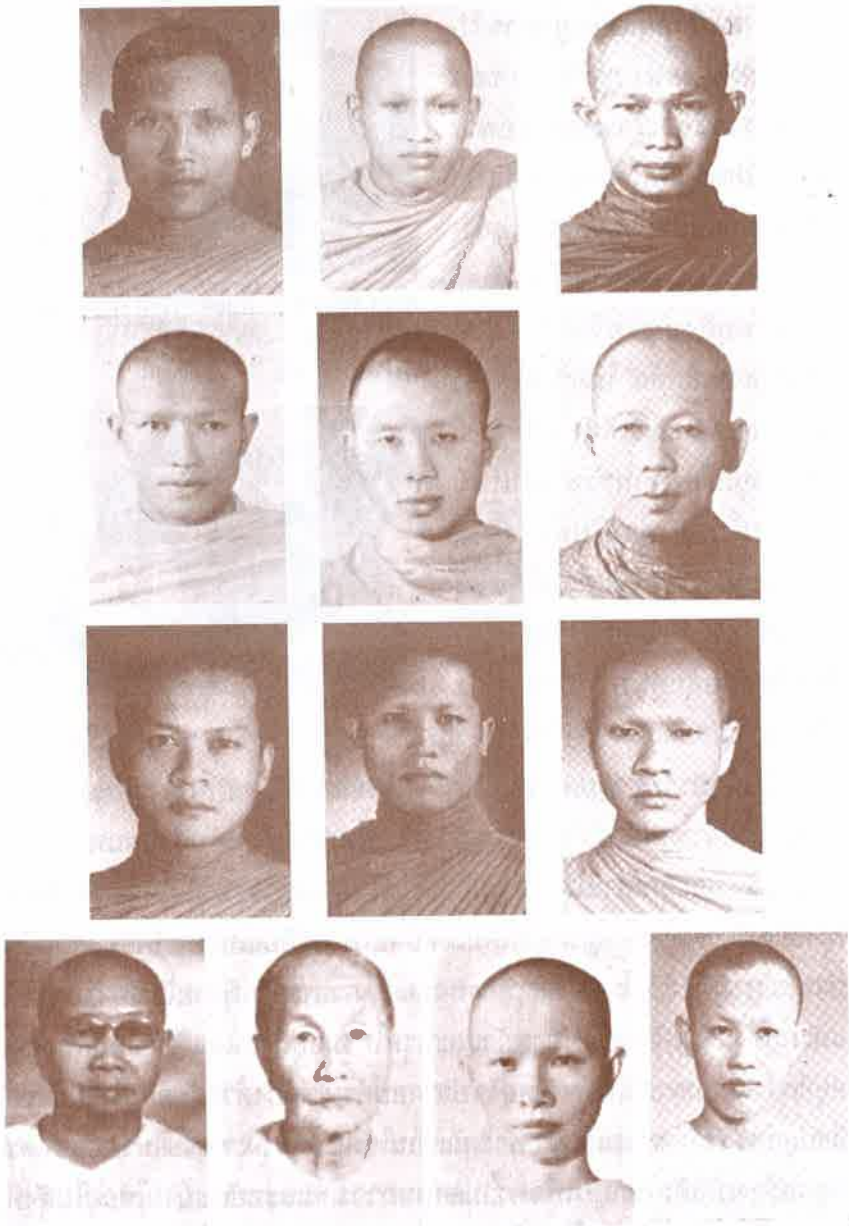

พระฝรั่งที่มาบวชกับหลวงพ่อดปากน้ำ ภาษีเจริญ

เราชาวพุทธซึ่งจะมีศรัทธา สละทรัพย์ส่งไปเพื่อจัดสร้างวัดขึ้นในพระนคร ลอนดอนสักวัดหนึ่ง ได้ทราบว่าในขณะนี้ กบิลทมิฬภิกขุ กำลังอบรมชาว อังกฤษประมาณ ๕-๑๐ คน อยู่อย่างขมักเขม้นเพื่อนำตัวเข้ามารับการอุปสมบท ณ ประเทศไทย แล้วจะเดินทางกลับไปจัดตั้งเป็นคณะสงฆ์ไทยประจำพระ อารามซึ่งจะจัดสร้างใหม่นั้นต่อไป การนี้จะสำเร็จลุล่วงไปโดยรวดเร็วก็โดย ความร่วมมือร่วมใจของพี่น้องเราชาวพุทธเป็นสาระสำคัญ

อนึ่ง พระเดชพระคุณหลวงพ่อด กำลังดำริจะจัดส่งพระภิกษุวิระ คณุตตโม (วิระ อุตตรนที) ออกไปเผยแผ่ธรรมวิชาวิปัสสนากรรมฐาน ณ ประเทศญี่ปุ่นอีกรูปหนึ่งในอนาคตอันใกล้นี้ หวังว่าพวกเราชาวพุทธคงจะ อนุโมทนาโดยทั่วกัน

พระภิกษุ แม่ชีจากต่างประเทศที่มาบวช ณ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

๔. ด้านสาธารณูปการ

วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ขณะเมื่อพระเดชพระคุณหลวงพ่อดำรงภาวนาโกศลแรกเข้ารับหน้าที่เป็นเจ้าอาวาสนั้นมีสภาพประตู่คนชราเพราะความเก่าคร่ำของบรรดาถาวรวัตถุสิ่งปลูกสร้างทั้งหลายเช่นกุฏิสงฆ์เป็นต้น ในครั้งแรกเมื่อมีพระภิกษุสามเณรเพียง ๑๓ รูป ก็ยังพอยุ่อาศัยจำพรรษากันไปได้แม้กระนั้นก็ยังจำเป็นต้องบูรณซ่อมแซม พระคุณท่านได้สละทุนทรัพย์ส่วนตัวจัดซ่อมแซมขึ้นบ้าง มีผู้ศรัทธาออกทุนทรัพย์ซ่อมบ้าง ครั้นต่อมาวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ มีการศึกษารุ่งเรืองขึ้น กุลบุตรผู้มีศรัทธาปสาทได้เข้าบรรพชาอุปสมบทก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปีเป็นเงาตามตัว กุฏิที่อยู่อาศัยจำพรรษาก็ต้องปลูกสร้างขึ้นเพิ่มเติมให้พอกับจำนวนพระภิกษุสามเณร พระคุณท่านได้สละทุนทรัพย์ส่วนตัวปลูกสร้างขึ้นใหม่บ้าง มีผู้มีศรัทธาบริจาคทรัพย์ปลูกสร้างเพิ่มเติมบ้าง การนี้ต้องใช้ทุนทรัพย์หลายหมื่นบาทแม้กระนั้น ก็ยังไม่ค่อยจะเพียงพอแก่จำนวนพระภิกษุสามเณรที่จำพรรษาและกุฏิซึ่งสร้างด้วยตัวไม้ทั้งหลังและทรวดโถมอยู่มากแล้วยังเหลือตกค้างอยู่อีกจำนวนมากทำให้วัดหมดสง่า ประกอบด้วยไม้ต้องด้วยสุขลักษณะอีกด้วยสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวแล้วนี้ พระคุณท่านได้ดำริไว้ว่าจะพยายามรื้อถอนและปลูกสร้างเป็นตึกโอบกอบเพื่อความคงทนถาวร และขยับขยายให้อยู่ในผังที่ตั้งงามโอ่อ่าภูมิฐานยิ่งขึ้นแต่ในขณะที่ยังขาดแคลนทุนทรัพย์ ก็พยายาม

พณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีเป็นประธานวางศิลาฤกษ์สร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม เมื่อ ปี พ.ศ.๒๔๙๓

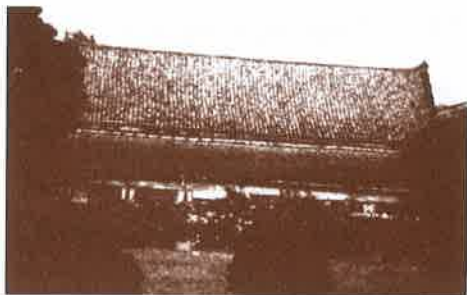
โรงเรียนพระปริยัติธรรมหลังใหญ่

ปรับปรุงซ่อมแซมกันพออยู่อาศัย
ไปก่อน ทั้งนี้เพื่อเจียดเงินไป
ทำการปลูกสร้างสิ่งจำเป็นแท้
เสียก่อน เช่นศาลาการเปรียญซึ่ง
ชำรุดมากแล้ว และคับแคบไม่พอ

จะบรรจุพระภิกษุ
สามเณร และบรรดาผู้
มีศรัทธามาประกอบ
การบุญกุศล ซึ่งมีอยู่
เป็นประจำเกือบทุกวัน
ตลอดปีเป็นต้น การ
ทำนุบำรุงเกี่ยวกับ
สาธารณูปการของ
สำนักวัดปากน้ำ
ภาษีเจริญนั้น คง

กระทำอยู่เสมอไม่ขาด ทั้งนี้เพื่อให้มีความสง่างามสมกับเป็นปูชนียวัตถุใน
พระพุทธศาสนาจริงๆ การปลูกสร้างสิ่งต่างๆ สมควรจะได้แสดงรายการ พอ
ให้ทราบบ้างในเฉพาะสิ่งที่ได้เริ่มการมาใกล้จะสำเร็จแล้ว กับสิ่งที่กำลังเริ่มจะ
กระทำต่อไปในระยะอันใกล้นี้เท่านั้นคือ

ก.โรงเรียนปริยัติธรรมหลังใหญ่ ซึ่งสร้างเป็นตึกคอนกรีตถือปูนอย่าง
งดงามทันสมัย มีขนาดกว้าง ๕ วา ๒ ศอก ยาว ๓๐ วา สูง ๓ ชั้น ตึก
โรงเรียนหลังนี้จะมีเครื่องประกอบในการศึกษาอย่างครบถ้วนทุกอย่าง เช่นมี
ห้องสมุดขนาดใหญ่พอสมควร สำหรับให้นักศึกษาสามารถทำการค้นคว้าหลัก
วิชาการต่างๆ ได้โดยสะดวกตึกโรงเรียนหลังนี้ ผนวฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรีได้ให้เกียรติมาเป็นประธานทำพิธีวางศิลาฤกษ์เมื่อ พ.ศ.๒๔๙๓

ศาลาการเปรียญหลังเก่าอยู่คู่มากับวัด

ศาลาชั่วคราว ใช้เป็นโรงฉีดยา และที่แสดงธรรมชาติ
ปี พ.ศ.๒๔๙๙

การก่อสร้างได้กระทำตลอดมา
ขณะนี้ใกล้จะเสร็จเรียบร้อย
คงขาดแต่เครื่องประกอบเล็กๆ
น้อยๆ เช่นการทาสี, การสร้าง
โต๊ะเรียนซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่า
๖๐๐ ชุด และตู้เก็บหนังสือ
ประจำห้องสมุด ฯลฯ เท่านั้น
ขณะนี้ผู้รับเหมาทำการก่อสร้าง
ได้เร่งมือซึ่งคาดว่าจะเสร็จ
เรียบร้อยในระยะเวลาอันสั้นนี้
แล้ว แต่ทั้งที่ยังเสร็จไม่สมบูรณ์
นี้เอง ในปีการศึกษา ๒๔๙๗
ก็ได้อาศัยเปิดทำการสอนโดย
ใช้โต๊ะเรียนของเก่าไปพลางก่อน
แม้โต๊ะเรียนเดิมจะมีอยู่น้อยไม่

พอแก่จำนวนนักศึกษา ก็ได้จัดตารางสอนหมุนเวียนกันพอให้สำเร็จประโยชน์
ไปได้ชั่วคราวและโดยทั่วถึงกัน

ข. ดำริสร้างศาลาการเปรียญใหม่ เพราะหลังเดิมชำรุดมากและคับ
แคบไม่พอจะอบรมพระภิกษุสามเณรทั้งวัดและบรรดาทายกทายิกาซึ่งศรัทธา
มาทำบุญเลี้ยงพระซึ่งมีอยู่เป็นประจำแทบทุกวันตลอดปีได้ กับปรากฏว่าเมื่อ
ต้องใช้ศาลาการเปรียญประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแล้ว บรรดาทายกทายิกา
จะล้นหลามมาอยู่ในบริเวณลานหน้าพระอุโบสถ ถึงกับต้องจัดทางเดินให้พัก
อยู่เสมอเป็นการไม่สะดวก ขณะนี้กำลังสร้างศาลาชั่วคราวกึ่งถาวรเพื่อใช้
เป็นโรงฉีดยาและสถานแสดงพระธรรมเทศนาแทน เมื่อศาลากึ่งถาวรหลังนี้
แล้วเสร็จ จะรื้อศาลาการเปรียญเดิมแล้วปลูกสร้างใหม่ ซึ่งจะสามารถจุพระ

ศาลาการเปรียญหลังใหม่ ใช้มาจนถึงปัจจุบัน

ภิกษุสามเณรและทายกทายิกาได้ไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ คนต่อไปทันที การปลูกสร้างศาลาชั่วคราวและศาลาการเปรียญหลังใหม่นี้จำเป็นต้องใช้เงินเป็นจำนวนนับเป็นล้านๆ บาทขึ้นไป ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบรรดาผู้มีศรัทธาช่วยกันบริจาคทรัพย์ช่วยเหลือ การนี้จึงจะสำเร็จได้โดยรวดเร็ว

ค. การประปาของเทศบาลนครธนบุรียังจ่ายน้ำบริโภคมาไม่ถึงวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ทำให้มีความลำบากในเรื่องน้ำบริโภคสำหรับบริโภค เรื่องน้ำบริโภคเพื่อบริโภคสำหรับสำนักวัดปากน้ำ ภาษีเจริญซึ่งมีจำนวนพระภิกษุสามเณรและอุบาสิกามากมายนั้น นับว่าเป็นปัญหาสำคัญยิ่งประการหนึ่งเพื่อสวัสดิภาพของพระเณรและอุบาสิกาจำนวนมากดังกล่าวแล้ว พระคุณท่านได้จ้างเหมาให้บริษัทอวอย่งซุ่นฮวด ผู้ชำนาญในการเจาะน้ำบาดาลทำการเจาะน้ำบาดาลขึ้น การนี้ต้องใช้เงินค่าจ้างเหมาประมาณ ๕๐,๐๐๐.๐๐ บาท ได้ทำการขุดลึกใต้พื้นดินลงไปไม่น้อยกว่า ๓๐๐ ม. ขณะนี้ใกล้จะเสร็จโดยผู้รับเหมาได้นำน้ำซึ่งสูบขึ้นนำมาให้ทดลองบริโภค ขณะนี้คณะกรรมการตรวจรับงานของวัดกำลังนำน้ำที่สูบขึ้นมานั้นส่งไปยังกรมวิทยาศาสตร์ขอให้ทำการวิจัยให้แล้ว เข้าใจว่าชาววัดปากน้ำ ภาษีเจริญ จะบริโภคน้ำบาดาลอัน

หลวงพ่อดลรับแขกที่ศาลาเนื่องในวันคล้ายวันเกิด ๑๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๔๙๗

บริสุทธิปราศจากเชื้อโรคในเร็ววัน
นี้เป็นแน่

ง. โดยที่กิตติคุณของ
พระเดชพระคุณหลวงพ่อด
ปากน้ำ ภาชีเจริญขจรขยายไป
อย่างกว้างขวางมีศิษย์และผู้
เคารพนับถือท่านมากมาย ต่างพา

กันมานมัสการเยี่ยมเยียน ตลอดจนขอบารมีท่านให้อุปการะช่วยเหลือแก้ไข
อาการเจ็บไข้ได้ป่วยตามหลักวิชชาธรรมกายของท่าน ในวันหนึ่งๆ หลายร้อย
ราย จนกระทั่งที่รับรองแขก ณ บริเวณกุฏิของท่านกลายเป็นสถานที่คับแคบ
เสียแล้ว เหตุนี้เองบรรดาศิษยานุศิษย์ตลอดจนผู้เคารพนับถือท่าน ได้มี
ศรัทธาบริจาคทรัพย์รวบรวมกันดำริจะสร้างกุฏิของท่านขึ้นใหม่เป็นตึกโบก
ปูนอย่างถาวร และมีสถานที่รับรองแขกกว้างขวางกว่าของเก่ามาก การนี้

หลวงพ่อนำเดินแถวมาฉันทันเช้า

พระคุณท่านก็จะสละทรัพย์สินส่วนของท่านร่วมในจำนวนที่จะขาดตกบกพร่องนั้นด้วย ขณะนี้คณะศิษย์ทั้งหลายได้รวบรวมเงินถวายท่านหลายหมื่นแล้ว แต่ยังไม่เพียงพอกับราคาตามแบบแปลนที่นายช่างกำหนด หากมีผู้ศรัทธาช่วยเหลือในเรื่องทุนทรัพย์ในการนี้พอเมื่อใด ภูมิของพระคุณท่านหลังนี้จะได้เริ่มปลูกสร้างทันที

๕. กิจวัตรประจำของหลวงพ่อดปากน้ำ

นอกจากหลักบริหารกิจการ ในสำนักวัดปากน้ำของพระเดชพระคุณหลวงพ่อดปากน้ำใหญ่ๆ ๔ ประการดังกล่าวแล้ว เห็นเป็นการสมควรที่จะได้แถลงกิจการของวัดนี้อีกด้วย ทั้งนี้เพราะเป็นเรื่องแนบเนื่องกันกับการบริหารเรื่องการศึกษาและการปกครองอย่างชนิดแยกกันไม่ออก จึงขอนำมากล่าวได้ด้วยดังนี้

ก.ในตอนเช้าก่อนเวลา ๐๖.๐๐ น. พระคุณท่านจะนำภิกษุสามเณรลงฉ้นจันทน์เข้า(ข้าวต้ม) ณ ศาลาการเปรียญซึ่งใช้เป็นโรงฉ้นด้วย เมื่อหลังจากเสร็จภัตกิจแล้วจะได้นำภิกษุสามเณรลงทำวัตรสวดมนต์ไหว้พระในพระอุโบสถ หลังจากนั้นพระคุณท่าน

หลวงพ่ให้อาวาทแก่พระภิกษุสามเณรหลังฉ้นเข้า

จะเทศนาอบรมสั่งสอนและให้อาวาทแก่พระภิกษุสามเณร ทั้งนี้เป็นประจำทุกๆ วันไม่มีขาด นอกจากจะมีเหตุสุดวิสัยจริงๆ หรือติดกิจนิมนต์นอกสำนักในบางวันเท่านั้น ดังนั้นพระภิกษุสามเณรในความปกครองของท่านจะต้องถือเป็นวัตรปฏิบัติประจำวันโดยเคร่งครัด จะขาดทำวัตรเข้าเพื่อฟังโอวาทของท่านไม่ได้โดยเด็ดขาด เว้นแต่จะมีการเจ็บไข้หรือมีกิจจำเป็นจริงๆ ซึ่งก็จำเป็นต้องขออนุญาตเป็นกิจลักษณะแล้วเท่านั้น

ข.เพื่อทำการค้นคว้าหลักวิชา “ธรรมกาย” ขึ้นสูงเพิ่มเติม ตลอดจนการอบรมพระภิกษุสามเณรและอุบาสิกาซึ่งได้ “ธรรมกาย” ที่เข้าชั้นเชี่ยวชาญพอสมควรแล้วให้มีความรู้สูงยิ่งๆ ขึ้น ท่านต้องใช้เวลามากในวันหนึ่งๆ ซึ่งเกือบจะไม่มีเวลาว่าง แต่ในฐานะที่ท่านมีลูกศิษย์ลูกหาและผู้ทีเคารพนับถือท่านมาเยี่ยมมณัสการและมาขอบารมีจากท่านให้ช่วยเหลือแก้อาการโรครมีจำนวนวันละไม่น้อยนั้น ท่านจึงจำต้องเจียดเวลาอันมีค่าสูงของท่านมาเพื่อการรับรอง จึงจำเป็นต้องกำหนดเวลารับรองแยกไว้เป็นประจำวันดังนี้

เวลาเช้า ตั้งแต่ ๐๗.๐๐ น. ถึง ๐๘.๐๐ น.

เวลากลางวัน ตั้งแต่ ๑๑.๐๐ น. ถึง ๑๓.๐๐ น.

เวลาเย็น ตั้งแต่ ๑๗.๓๐ น. ถึง ๑๘.๓๐ น.

ในระหว่างเวลารับรองแยกนี้เอง ถือเป็นเวลาแจกพระพุทธรูปของขวัณ

แก่ผู้ที่มีศรัทธาบริจาคทุนทรัพย์สร้างโรงเรียนปริยัติธรรมด้วยในตัวเอง นอกจากเวลารับรองแขกดั่งระบุไว้แล้วนั้นท่านจะไม่รับรองแขก ยกเว้นในกรณีพิเศษจริงๆ เฉพาะครั้งคราวท่านจึงจะกำหนดให้เข้าพบได้ เท่าที่แถลงในเรื่องนี้ไว้ด้วยเพราะเกรงท่านที่ไม่ทราบจะไม่ได้รับความสะดวกในการมานมัสการท่าน

๖. โรงครัวที่ปรุงอาหารเลี้ยงพระภิกษุสามเณร

วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ มีสิ่งแปลกประหลาด เป็นที่สนใจของประชาชนอยู่ประการหนึ่ง เป็นสิ่งประหลาดกว่าสำนักวัดอื่นๆ จริงๆ เพราะเป็นวัดเดียวเท่านั้นในประเทศไทย ที่พระภิกษุสามเณรไม่ต้องออกทำการบิณฑบาต

เจ้าภาพถวายภัตตาหารแด่หลวงพ่อ

ในตอนเช้า แต่กลับมีโรงครัวประกอบอาหารถวายพระภิกษุสามเณรทั้งเวลาเช้าและเวลาเพล ความแปลกประหลาดนี้ เป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ที่ยังขาดความเข้าใจในพระธรรมวินัยอย่างแจ่มชัดถึงกับประณามว่า พระภิกษุสามเณรซึ่งจำพรรษา ณ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญปฏิบัติย่อหย่อนในพระธรรมคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะขาดนิสัยอันเป็นหลักปฏิบัติของ

บรรพชิตไปอย่างหนึ่งคือ พระภิกษุสามเณรจะต้องถือการฉันอาหารบิณฑบาตเป็นนิสัยอย่างหนึ่งในนิสัย ๔ อย่างของบรรพชิต แต่ผู้ที่เข้าใจในคำสั่งสอนของพระพุทธองค์แจ่มชัดแล้วคงจะไม่กล่าวเช่นนั้นเลย เพราะมีข้อแม้ว่าพระภิกษุสามเณรเมื่อมือติดเรกลาภเกิดขึ้น โดยมีผู้มีศรัทธานิมนต์ฉันจังหันเกิดขึ้น หรือมีทายกทายิกาจัดถวายในวันอุโบสถ ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้นแล้ว พระพุทธองค์ทรงอนุญาตไว้ว่า พระภิกษุสามเณรพึงงดเว้นถือนิสัยในการออกบิณฑบาตได้ ดังนั้นพระภิกษุสามเณรสำนักวัดปากน้ำไม่ออกทำการบิณฑบาต จึงไม่ขาดนิสัยดังที่เข้าใจกัน เพราะทุกๆ วันจะมีผู้มีศรัทธานิมนต์ลงฉันจังหัน ณ ศาลาโรงฉันทั้งเวลาเช้าและเพล โดยเจ้าภาพผู้ศรัทธาอาศัยโรงประกอบอาหารและอุปาสิกาของวัดเป็นเจ้าหน้าที่จัดปรุงอาหารถวายพระภิกษุให้เสร็จโดยเรียบร้อย เจ้าภาพเพียงเป็นผู้บริจาคทุนทรัพย์เท่านั้น ทั้งนี้เพื่อความสะดวกแก่บรรดาทายกทายิกาผู้มีศรัทธาทั้งหลายนั่นเอง

คุณแม่ท้วม หุตานุกรม หัวหน้าแม่ครัว

เนื่องด้วยวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ มีผู้ศรัทธา มาทำการเลี้ยงพระเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะสำหรับ พ.ศ.๒๕๓๗ นี้มีผู้ศรัทธาเป็นเจ้าภาพเลี้ยงพระประจำวันถึง ๒๕๗ ราย และเหลือวันว่างไม่มีเจ้าภาพประจำเพียง ๑๐๘ วันเท่านั้น ในจำนวน ๑๐๘ วันนี้องค์ ก็มีผู้ศรัทธาเลี้ยงพระซึ่งมิได้กำหนดวันแน่นอนให้เจ้าหน้าที่ของวัดทราบ เข้าทำการเลี้ยงพระอีกมีค่อยจะมีวันว่าง วันว่างที่เหลือในเดือน

หนึ่งๆ จะมีเพียง ๒-๓ วันเป็นอย่างมาก ซึ่งในวันว่างที่เหลือนี้พระเดชพระคุณหลวงพ่อบ้านจะออกทุนทรัพย์ส่วนตัวของท่านวันละประมาณ ๘๐๐ บาท ให้โรงประกอบอาหารปรุงอาหารแล้วนิมนต์พระภิกษุสามเณรลงฉัน ด้วยเหตุนี้พระเณรในวัดปากน้ำจึงมีอดิเรกลาภประจำวัน ไม่จำเป็นต้องถือนิสัยออกทำการบิณฑบาตดังกล่าแล้วในตอนต้น แต่เนื่องจากวัดปากน้ำ ภาษีเจริญมีจำนวนพระภิกษุสามเณรและอุบาสิกาเป็นจำนวนมาก ประกอบกับเพื่อความสะดวกแก่ผู้มีศรัทธาที่จะมาทำการเลี้ยงพระ วัดปากน้ำจึงต้องจัดระเบียบโรงประกอบอาหาร จัดเจ้าหน้าที่การครัวคาวหวาน ตลอดจนเจ้าหน้าที่จัดสถานที่ และรักษาความสะอาด ภาชนะเครื่องใช้ในการเลี้ยงพระไว้อย่างเรียบร้อย แรงงานเหล่านี้จัดจากจำนวนอุบาสิกามีศรัทธาต้องการบุญกุศล โดยมีได้ต้องการมูลค่าสิ่งใดเป็นการตอบแทนเลยแม้แต่น้อย เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยรัดกุม พระเดชพระคุณท่านได้ตั้งให้ น.ส.ท้วม หุตานุกรม เป็นหัวหน้าโรงประกอบอาหาร หัวหน้าโรงประกอบอาหารมีหน้าที่รับเงินจากเจ้าภาพผู้มีศรัทธาเลี้ยงพระประจำวันไปทำการจ่ายอาหารสดแห้ง และจัดเจ้าหน้าที่ปรุงอาหารให้เสร็จเรียบร้อย โดยเจ้าภาพผู้มีศรัทธา

ทั้งหลายไม่ต้องกังวลอย่างใดทั้งสิ้นเพียงแต่มอบเงินที่มีศรัทธาทำบุญ ตลอดจนความมุ่งหมายแห่งการจัดประเพณีอาหารเท่านั้น งานทำบุญเลี้ยงพระของผู้มีศรัทธาก็จะสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ทุกประการ

กิจการภายในวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เท่าที่แถลงมานี้แม้จะไม่ละเอียดถี่ถ้วนแต่ก็พอกับความประสงค์ที่จะแถลงให้ทราบในหลักการใหญ่พอสมควรแล้ว กล่าวโดยสรุปก็คือ สำนักวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ก็มีทุกสิ่งทุกอย่างที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่บรรดาพุทธศาสนิกชนทั้งหลายผู้ประสงค์จะศึกษาและปฏิบัติธรรม ตลอดจนกระทั่งสิ่งประกอบในการสร้างเนืองนาบุญของท่านผู้มีศรัทธา จะทำการบุญกุศลโดยพร้อมมูล

